

nieuwe boeken, verslagen e.d.

Stelzen, Pieper und Würger

Kennzeichen und Mauser europäischer Singvögel, 2e deel

Inmiddels is reeds deel 2 verschenen (zie voor deel 1 'Het Vogeljaar 29(2): 67) van de serie werken die eigenlijk elke ornitholoog of vogelkundige bij zijn veld- en ringwerk of aan de schrijftafel tot betrekking van de herkenning en kenmerken zoals het ruiproces nodig heeft.

In dit deel worden de kwikstaarten, piepers (*Motacillidae*) en de klauwieren (*Laniidae*) behandeld.

Van elke soort wordt vermeld: geografische variatie, kenmerken voor de soort, gegevens over staart en vleugels, vleugellengte, interpretatie van beschikbare vleugellengtematen, gewicht, broedbiologische gegevens, rui, geslacht, ouderdom, opmerkingen en vragen, bronnen en literatuur.

Vele tekeningen en foto's zijn aan de tekst toegevoegd. Een werkelijk uniek werk waarin men over alle soorten die in Europa voorkomende gegevens aantreft, die men in geen enkel boek tezamen zult aantreffen. De gegevens, zijn in z'n soort een unicum. Het blijkt wel dat er over de rui nog onnoemelijk veel meer gegevens nodig zijn om per soort daarover voldoende te zijn ingelicht.

Alle nog openstaande vragen worden duidelijk genoemd zodat men zelf daarbij kan vaststellen of men voor aanvullende gegevens kan zorgen. Ook aan de geslachts- en ouderdomskenmerken is enorm veel aandacht besteed. Opvallend is dat het papier dat voor dit deel is gebruikt beter is dan gewoonlijk voor deze serie wordt gebruikt, waardoor vooral ook de illustraties beter tot hun recht komen.

Ook deel 3 en deel 4 zullen een aantal families van Europese zangvogels gaan behandelen op de zelfde wijze.

Hans Bub: Stelzen, Pieper und Würger. Kennzeichen und Mauser europäischer Singvögel. Tweede deel. Met medewerking van Siegfried Eck, Paul Herroelen, Klaus Liedel, Horst Mester, Winfried Noll, Klaus Storsberg en Raffaël Winkler. 169 bladzijden, 88 afbeeldingen (1981). Die Neue Brehm-Bücherei no. 545. Uitg. A. Ziemsen Verlag, Wittenberg Lutherstadt. Prijs DM 17.30.

Vogels natuurlijk

Vogelschilder Ari Stolk heeft bij geschilderde vogelminiatuurtjes teksten kunnen aantrekken van prof. dr. Anthonie Stolk (geen familie overigens van elkaar!). Artiëst en wetenschapper hebben elkaar gevonden in hun wederzijdse liefde voor de vogels. Kunst en wetenschap, dat is bewezen, kunnen toch vaak heel dicht bij elkaar staan. In totaal 93 miniatuurtjes, sommige raker en beter van kleur, dan een andere, maar stuk voor stuk het bekijken waard. De tekstschrijver heeft de vogels vaak vanuit een wat 'menselijk' oogpunt bekeken, soms met goed gevonden wetenswaardigheden, soms ook worden vrijheden

veroorloofd waarvan de juistheid te betwisten is. Maar daar zal het boek voor zijn bezitter niet minder om zijn. Een leuk gezellig boek, waaraan de vogelliefhebber best zijn plezier kan beleven.

Ari Stolk & prof. dr. Anthonie Stolk: Vogels natuurlijk. 119 bladzijden, 93 kleurenafbeeldingen (1982). Illustra. Uitg. Koppub b.v., Ridderkerk. Prijs / 29,50.

Naturschutz - Illusion und Wirklichkeit

Niet de Kokmeeuwen moeten geholpen neen, maar de mens die in de steenwoestenen op het punt staat het contact met de natuur (en dus óók de Kokmeeuwen) volledig te verliezen. Wat helpt een krachtige vogelbescherming, als de rustgebieden voor de trekvogels op hun weg naar het zuiden verdwijnen of enorme jachtgebieden zijn geworden? Auteur vindt dat het bezoeken van overwinteringsgebieden door natuurbeschermers verboden dient te worden, daar zou volkomen rust moeten kunnen heersen.

En met de kreet 'liever het grasveld niet maaien, dan de vogels voederen' bekijkt de schrijver alles van een nuchtere en vaak andere zijde, dan dat dit gewoonlijk wordt gedaan. De Zwitserse bioloog, Fred Kurt, steunt op rijke ervaring, die hij bij natuurbeschermingswerk opgedaan heeft. Niet alleen in Europa, maar ook in Afrika en Zuid-Azië. Hij raadt ons aan consequenter bij het uitkiezen te zijn, wat wij zullen gaan beschermen, beter gezegd wat wij beschermen willen.

Dit boek verschaft elke natuurbeschermers een andere, maar frisse, kijk op de moderne natuurbescherming en draagt goede feiten en argumenten aan. Eigenlijk een goede hulp voor de natuurbeschermers bij zijn vaak povere, wat weinig indringende, argumentering inzake uiteenlopende onderwerpen. Een boek dat veel meer bekendheid zou moeten genieten en dat elke geargumenteerde natuur- en vogelbeschermers sterk wordt aangeraden.

Fred Kurt: Naturschutz - Illusion und Wirklichkeit. Zur Ökologie bedrohter Arten und Lebensgemeinschaften. 216 bladzijden, 121 afbeeldingen waarvan 50 foto's. Uitg. Paul Parey, Hamburg-Berlijn. Prijs DM 32.-

Roek en Landbouw

In 1980 werd onder druk van de stijging van de schade-uitkeringen in Drenthe (waarover wij al eerder schreven) de mogelijkheid geopend om te trachten de Roek te bestrijden door ze te gaan schieten. Naar onze mening werd toen een totaal onjuiste beslissing genomen. Omdat door de betrokken overheidsinstanties geen onderzoek werd uitgevoerd naar alternatieve verjagingsmethoden, besloot Vogelbescherming het effect van enkele gebruikelijke en minder gebruikelijke verjagingsmethoden bij de Roeken in Dren-

the te laten onderzoeken door de tijdelijk in dienst genomen bioloog J.J. Leeveer. Het doel van de studie was om te onderzoeken of er ook methoden zijn, die eenvoudig, goedkoop en snel kunnen worden toegepast om landbouwschade door Roeken te voorkomen, rekening houdend met zowel de belangen van de boeren als die van de vogels. Hoewel het onderzoek beperkt van opzet is gebleven is er toch een rapport uit voortgekomen van negen hoofdstukken, waarin de bevindingen van Han Leeveer zijn weergegeven. Al spoedig bleek dat het doodschieten niet de meest effectieve methode blijkt te zijn. Goede resultaten werden wel bereikt door weergave van angstkreten met behulp van een recorder, een versterker en een luidspreker. Nader onderzoek blijft echter dringend gewenst. Dat zou door een onderzoeksinstituut van het ministerie van Landbouw en Visserij uitgevoerd moeten worden, terwijl 'afschotvergunningen' wat minder 'gemakkelijk' zouden moeten worden verleend. Het is jammer dat er van de onderzoeken van de helaas zo vroeg overleden ornitholoog E. van Koersveld, die zich jarenlang met de Roeken bezighield, zo weinig meer gebruik wordt gemaakt.

J.J. Leeveer: Roek en Landbouw. 30 bladzijden, 10 figuren, 1 bijlage (z.j.). Uitg. Vogelbescherming, in samenwerking met Natuurmonumenten. Prijs f 10.-. Verkrijgbaar door overmaking op giro 1 882 523 ten name van Vogelbescherming, Zeist, onder vermelding 'roekenrapport'.

Natuur- en milieubescherming in de Sovjet Unie

Wie droomt er niet van de Wolga-delta te bezoeken, één van de grote Siberische rivieren af te zakken naar de Noordelijke IJszee, het Taimyr-schiereiland, het Baikal-meer, speuren naar de broedplaatsen van de Dunbekwulp, van de Ross Meeuw of van de Witte Kraanvogel. De kaart van de Sovjet-Unie bestuderend reist bij iedere ornitholoog nieuwsgierigheid naar het land en de vogels van dit immens grote gebied.

Voorstellingen van een ongekende ongereptheid en dromen over enorme mogelijkheden voor natuurbescherming!

Degeen die veronderstelt dat de USSR ten aanzien van natuurbescherming en milieubeheer het westen ver vooruit is, zal bij het lezen van het recente verschenen boek 'Le Rouge et le vert' ontuchtend worden. Onder het pseudoniem, Boris Komarov, heeft een van de grootste Russische ecologen in het westen een boek laten verschijnen, waarin hij uit de doeken doet hoe de natuur in zijn land vernietigd wordt.

Weliswaar zijn er op papier wel natuurgebieden en milieubeheersende maatregelen maar in de praktijk komt er weinig van terecht, zeker niet als de uitgevaardigde maatregelen 'het Plan' in de wielen rijden, of de machtshebbers niet naar de zijn zijn.

Wat het laatst betreft zijn de jachtpartijen in de natuurgebieden berucht. Komarov noemt voorbeelden van hoge partijleden die zich met hun privé trein vol genodigden naar een

water-wildreservaat in het Kaspische gebied begaven. Honderden watervogels legden het loodje en de Wilde Zwijnen gingen met pistoolmitrailleurs te lijf. Ook helicopters en zelfs tanks kwamen er aan te pas. Een andere hoge militair doodde in de winter 1976 nabij Archangel vanuit een helicopter 15 IJsberen; de man werd beboet waarbij overigens het ministerie van Defensie namens de officier optrad. Militairen blijken in de Sovjet-Unie voor hun vele stroperijen moeilijk te verbaliseren. Onder de dekmantel 'strategische noodzaak' kan heel veel. Om zich te plezieren, maar ook voor training, slachten militaire helicopterbemanningen wouwen, aren- den en valken af.

Naar schatting van Komarov herbergt de Sovjet-Unie circa 9 miljoen jagers, waarvan vele het gehele jaar jagen. De slachtingen in Sibirië doen niet onder voor hetgeen zich afspeelde met de Amerikaanse Bisons.

Foto's zijn bekend van rivieren die afgedamd werden met kadavers van Elanden en bij het ombrengen van rendierkudden spelen zich ook stuitende tafereels af.

Ook gaat Komarov in op de walvisvangst waarvan Rusland, met Japan, de twijfelachtige eer geniet deze nog steeds te continueren. De Russische harpoeniers weten deksels goed welke soorten ze wel en niet schieten mogen en ze kennen hun soorten ook. Maar ze worden betaald per geschoten walvis en nimmer werd een harpoenier gestraft voor een geschoten, beschermde soort. Alleen het niet halen van 'het Plan' wordt gestraft.

Over het milieu in de USSR is Komarov somber. Als er in dit land al een discussie bestaat over kernenergie dan haalt deze weinig uit. Het kernprogramma is zeer ambitieus: over 10 jaar moet 25% van alle benodigde electriciteit afkomstig zijn uit kerncentrales. De Zee van Azov is reeds dood en het Baikalmeer is bezig aan zijn doodstrijd. Na nog voorbeelden gegeven te hebben wat er al definitief met het milieu fout ging, of op het punt staat mis te gaan, gaat Komarov uitgebreid in op het Baikalmeer, het enorme Siberische zoetwatermeer dat 8% van de wereldvoorraad aan zoet water bevat. In de media, zo betoogt de schrijver, is het Baikalmeer de getuige geworden van de socialistische zorg om het milieu te beschermen. Maar het komt er op neer dat het ministerie van financiën met de linkerhand enkele duizenden roebels ter beschikking stelt om het meer te redden, maar dat tegelijkertijd de rechterhand miljoenen roebels uitgeeft om een industrieel complex te realiseren langs de rivier de Kholodnafa, op 40 kilometer afstand. Zulke zaken komen ons overigens ook niet onbekend voor...

G.L.O.

Boris Komarov: Le rouge et le vert. Kortgeleden ook in het Engels verschenen.

Boris Komarov: The Destruction of Nature in the Soviet Union. 150 bladzijden. Vertaling Michel Vale en Joe Hollander (1978). Uitg. Pluto Press Limited, London. Prijs £ 2,95. Verkoop in Nederland: Boekhandel Van Gennep, Nes 128, Amsterdam. / 19,60.

Invloed van toerisme op broedende wadvogels

Het Waddeneiland Vlieland werd gekozen als onderzoeksgebied omdat het veel verschillende biotopen bevat, die grote aantallen vogels aantrekken, in het bijzonder waadvogelsoorten ('waders'), terwijl het eiland ook tienduizenden toeristen aantrekt, die het eiland al in het begin van het broedseizoen beginnen te bezoeken.

Daarom werd de studie op Vlieland uitgevoerd en vergelijkbare proefgebieden werden in het duingebied uitgekozen.

Ofschoon de oorspronkelijke motivatie was om de effecten van het toerisme op de aantallen nesten of territoria te bestuderen, zijn de effecten van landschap/vegetatie en hoogte/hydrologie op de zelfde wijze onderzocht. De aandacht werd beperkt tot de Scholekster, de Wulp, de Tureluur en de Strandplevier.

Per proefgebied werden op transparante kaarten de aantallen nesten of territoria voor de verschillende broedvogelsoorten, ingetekend en ook (op bepaalde dagen) de aantallen toeristen per type in het duingebied geteld. Voor elk proefgebied werden ook de vegetatie/landschap, de hoogte ligging/grondwaterniveau en de ligging der wegen en paden op transparante kaarten vermeld. De kaarten geven de verdeling der vegetatietypen, toerisme-zones en dergelijke per proefgebied weer. De toerisme-zones werden gedefinieerd door middel van de afstand tot het dichtstbijzijnde pad of weg. Indien deze afstand voldoende klein is, dan is toerisme-zone 3 van toepassing; indien de afstand voldoende groot is, dan ligt toerisme-zone 1 vast. Toerisme-zone 2 heeft een tussenliggende positie.

Door de transparante kaarten met elkaar te combineren konden interessante tabellen worden samengesteld.

Voor de *Scholekster* werden twee vergelijkbare proefvlakken van elk 10 ha in het duingebied uitgezet. Gedurende de jaren 1974 en 1975 was proefvlak 1 open voor het publiek, terwijl proefvlak 2 toen afgesloten was door middel van verbodsborden. Gedurende de jaren 1976 en 1977 was de situatie omgekeerd: proefvlak 1 was afgesloten en proefvlak 2 open.

Het betrouwbaarheidsinterval (1.2;4.1) voor de parameter, die het effect van het plaatsen van verbodsborden beschrijft, geeft aan dat als een gebied 'zoals proefgebied 1 of 2' afgesloten wordt door middel van borden, men twee jaar later 1.2-4.1 maal zo veel *Scholekster* nesten mag verwachten (de werkelijke waar te nemen aantallen kunnen buiten deze grenzen vallen in verband met toevalsfluctuaties). In 1978 waren beide proefgebieden voor het publiek opengesteld en dit bleef daarna zo.

De resultaten voor 1978, 1979 en 1980 zijn in overeenstemming met de bovengenoemde conclusies: de aantallen voor proefgebied 2

verschillen niet opvallend van die in 1976/1977 toen gebied 2 open was voor het publiek. De aantallen voor proefgebied 1 vertonen een afname in vergelijking met die voor 1976 en 1977, klaarblijkelijk omdat gebied 1 toen afgesloten was voor het publiek.

Zelfs al heeft het effect van het afsluiten tot gevolg dat het aantal verwachte nesten een verdubbeling te zien geeft, dan behoeft dit niet te betekenen dat het totale aantal scholekster-broedparen op Vlieland hierdoor toe zou nemen als het grootste deel van het eiland voor toeristen zou worden verboden. De interpretatie van een verdubbeling is simpelweg, dat *Scholeksters* zich verplaatsen naar de rustgebieden, bijvoorbeeld natuurreservaten.

Met betrekking tot de *Tureluur* werd voldoende bewijs gevonden voor effecten van het toerisme (significant meer nesten in toerisme zone 1 vergeleken met zone 3) indien de factor-landschap constant werd gehouden, terwijl er tevens voldoende bewijs werd gevonden voor effecten van het landschap, indien met de factor-toerisme rekening wordt gehouden.

De resultaten voor de *Wulp* geven aan dat de factor-toerisme een belangrijke factor is, maar de effecten van de factoren laten zich moeilijk vergelijken, omdat bepalend is hoe sterk een factor wordt gevarieerd.

Voor de praktijk van het natuurbeheer en de planning van wegen en paden betekent dit dat er bepaalde minimum afstanden tussen wegen en paden moeten zijn omdat anders bepaalde broedvogelsoorten een gebied kunnen verlaten.

De *Strandplevier* broedt alleen nog op het oefenterrein van de luchtmacht, klaarblijkelijk omdat daar weinig of geen toeristen komen. Het aantal nesten van de *Strandplevier* in het voor publiek opengestelde gebied vertoont namelijk een significante afname indien de jaren 1964 en 1980 worden vergeleken. Voor het afgesloten (militaire) gebied was de afname niet significant.

Samenvattend kan men dus zeggen dat rustgebieden, zoals natuurreservaten of gebieden waar weinig of geen wegen en paden doorheen lopen, voor de onderzochte soorten van belang zijn.

■ Gerlof Th. de Roos, Dorpsstraat 198, 8899 AP Vlieland.

De invloed van het toerisme op enige broedende wadvogelsoorten op Vlieland ('The impact of tourism upon some breeding wader species on the isle of Vlieland in the Netherlands' Dutch Wadden Sea'). Proefschrift Med. Landbouwhogeschool Wageningen 81-14 1981; Med. no 218.

Het vogelboek

Van dit typische Beazley-vogelboek, waarvan bij ons in februari 1977 de vertaling verscheen, is nu een tweede (niet-herziene) druk verschenen (januari 1982), in paperback-editie. Eigenlijk een 'groot-formaat-vogelgids', waarin op 240 pagina's ruim 300 vogelsoorten, die in West-Europa waargenomen kunnen worden, behandeld zijn. Geen volledigheid dus, want Roodpootvalk, Porseleinhoen,

Klein en kleinste Waterhoen, IJsgors en bijvoorbeeld zeldzame eenden- en lijstersoorten zal men hierin tevergeefs zoeken. Maar van de besproken vogelsoorten zijn allerlei houdingen en vliegbeelden in kleur afgebeeld. Bijzonder knap gedaan en de enkele onvolkomenheden in sommige prentjes zijn dan ook te verwaarlozen. De korte tekstjes zijn goed bewerkt en per soort geven de kaartjes gegevens aan over zomer- en winter- verspreiding.

De volgorde van de behandelende soorten is wat anders gerangschikt dan wij gewoonlijk gewend zijn, namelijk naar de onderlinge gelijkenis.

In hoeverre dit voor de minder geoefende vogelliefhebber gemakkelijker is zou de ervaring moeten leren.

Een boek, dat niet alleen aanbevolen wordt voor elke beginnende vogelliefhebber, maar ook de gevorderde vogelkijker heeft hier wat aan.

Phillip Burton & Peter Hayman: Het vogelboek. Het herkennen van de vogels van onze weiden en wadden, stranden en duinen, rivieren en meren, bossen en tuinen. Woord vooraf van prof. dr. K.H. Voous, vertaling drs. C.L. Deeleman-Reinhold, drs. L.H. Mosk-Stoets, drs. W.J. van der Plas-Haarsma & H. Schroevers-Kommandeur, onder redactie van G.J. Oreeel. Honderden kleurenafbeeldingen, 260 bladzijden. Tweede druk (1981). Oorspronkelijke titel: The Birdlife of Britain. Uitg. Zomer & Keuning, Ede, Prijs f 29,50 (tot 1 maart 1982), daarna f 37,50.

Das Wild unserer Wälder und Felder

Een klein gidsje met een groot aantal wetenswaardigheden over de dieren (vogels en zoogdieren) in de bossen en in het veld, samengesteld door Heinz Sielmann. Sielmann is als boek-, film- en tv-auteur (Expeditionen ins Tierreich) een bekende publicist, die onder meer 'Een jaar met de spechten' schreef. Een degelijk samengesteld boekje, dat gemakkelijk mee te nemen is op reis en vakantie.

Heinz Sielmann: Das Wild unserer Wälder und Felder. 192 pag., 352 afbeeldingen, waarvan 174 in kleur (1981). Uitg. Verlag Paul Parey, Hamburg/Berlin. Prijs DM 19,80.

Bosbeheer in opspraak, deel 2

De belangstelling voor documentatiemap 1 was al erg groot (zie Het Vogeljaar 29(5): 275) en de reacties hierop zonder meer positief.

Inmiddels is documentatiemap 2 verschenen. Deze tweede bundeling bevat in de 108 bladzijden wederom reeds eerder gepubliceerde artikelen in gespecialiseerde tijdschriften op het gebied van de bosbouw en natuurbescherming. De 39 nieuwe artikelen zijn onveranderd overgenomen. De samenstelling van deze tweede bundeling werd door Roel Cosijn en Gerard van de Sande gemaakt.

Het ligt in de bedoeling om voortaan elke twee jaar zo'n documentatiemap rond het thema natuurbosbouw uit te gaan geven.

Tegenwoordig worden er steeds meer onderzoeken gedaan naar bepaalde aspecten van de natuurbosbouw. Zo heeft het Rijksinstituut voor Natuurbeheer de afgelopen jaren enkele rapporten uitgegeven over de relaties tussen bepaalde broedvogelpopulaties en het bosbeheer. Ook de interesse voor de be-

grazing van bossen neemt de laatste tijd sterk toe.

De Landelijke Werkgroep Kritisch Bosbeheer (LWKB) streeft naar de totstandkoming van meer natuurlijke bossen, waar natuurlijke selectie-mechanismen gestimuleerd kunnen worden.

Documentatiemap 2 is te bestellen door storting van f 15,- op giro 38.96.353 ten name van de Landelijke Werkgroep Kritisch Bosbeheer (LWKB), Bostel, onder vermelding van 'Documentatiemap 2'. Documentatiemap 1 en 2, tegelijk besteld, kosten samen f 25,-. De prijzen zijn inclusief portkosten.

Natuurreservaat De Maten

Eén van de eerste en meest bekende Belgische natuurreservaten is ongetwijfeld het gebied van De Maten te Genk, Diepenbeek. Dit heide- en vennenbiotop beslaat ongeveer 300 ha, waarvan de Belgische Natuur- en Vogelreservaten momenteel ongeveer 180 ha onder beheer heeft als integraal natuurreservaat. De eerste stappen hiervoor werden in 1956 ondernomen, nadat talloze plantenkundigen reeds op het internationaal belang van dit heidegebied gewezen hadden. Er bevinden zich ook kunstmatige vijvers die gebruikt worden voor het kweken van vis.

Er zijn ook talloze belangrijke archeologische opgravingen gedaan. Kortom De Maten bezit een uitzonderlijke natuurwaarde, waaraan vele natuurliefhebbers hun hart hebben verpand. In een brochure over dit reservaat wordt de geschiedenis en de actuele waarde van De Maten beschreven. Men kan het gebied bewonderen door het volgen van twee bewegwijzerde paden.

Joël Burny: Natuurreservaat De Maten. 47 bladzijden & uitvouwbare kaart. Geïllustreerd met foto's en pentekeningen. (1980).

Uitg. Belgische Natuur- en Vogelreservaten v.z.w. Vautierstraat 31, 1040 Brussel. Prijs Bfr. 90. Te bestellen door overmaking op rekening 068-0847200-29, onder vermelding van 'Matenbrochure'.

Mens en Natuur in een nieuw jasje

Het Instituut voor Natuurbeschermingseducatie (IVN) heeft haar tijdschrift 'Mens en Natuur' (waarin opgenomen 'Open ook voor de natuur') met ingang van jaargang 33 in een nieuw jasje gestoken. Het formaat is nu groter, er is gebruik gemaakt van kleur voor de illustratie. Het verschijnt zes maal per jaar. De redactie bestaat uit Piet Steltman en Henk van Halm, terwijl de ondertitel van het tijdschrift (27 bladzijden) 'tijdschrift ter bevordering van het milieubeseft' luidt.

Adres van eindredactie en productie: Afdeling Voorlichting van het IVN, Plantage Middenlaan 41, 1018 DC Amsterdam, 020-228 115. Losse abonnementen kosten f 20,- per jaar, over te maken op postgiro 347 147 ten name van IVN, Amsterdam, onder vermelding 'abonnement M. & N.'. Losse nummers kosten f 3,50.

Broedvogelatlas Zwitserland

Er komt een verbeterde druk van de Zwitserse broedvogelatlas. De kaarten blijven ongewijzigd. Wie tekstverbeteringen heeft kan deze insturen naar de Schweizerische Vogelwarte, 6204 Sempach, Zwitserland. De eerste oplage van 4000 stuks is uitverkocht, aldus een mededeling van het station Sempach.

Pietpraat over postuurkanaries

Weet u wat 'postuurkanaries' zijn? De postuurkanarie blijkt in opmars te zijn! Het zijn soms fraaie, soms bizarre, soms 'chique', soms vertederende verschijningsvormen van een groep vogels die postuurkanaries genoemd worden. Organisaties als de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers, de Speciaalclub Vorm- en Postuurkanaries en een groot aantal keurmeesters blijken het houden van en het fokken met deze levensvormen gestimuleerd en begeleid te hebben.

Voor het eerst is in het Nederlands taalgebied aan alle facetten van het kweken aandacht besteed. Het scala van de rassen wordt behandeld. Een vreemde wereld voor ons vogelliefhebbers!

Jan Kuiper: Pietpraat over postuurkanaries. 215 pagina's, 23 kleurenplaten van Jaap Vegter (1980). Uitg. Uitgeverij Helmond, Helmond. Prijs f 32,50.

Junior Dierenencyclopedie

Niet minder dan 115 pagina's worden van de 339 pagina's tekst van de Dierenencyclopedie voor de jeugd voor de vogels gebruikt. Bij 95 kleurenfoto's worden de afgebeelde vogelsoorten en hun familieleden besproken op een eenvoudige wijze die de jeugd aanspreekt. Weliswaar ook enkele uitheemse soorten, maar dan toch die soorten die algemeen bekend zijn en nog wel eens ter sprake komen. Zo komen ook de zoogdieren, reptielen, amfibieën, vissen, insecten en de lagere dieren aan de beurt met van elk een duidelijke kleurenfoto. En hopelijk zal af en toe een nestfoto van vogels de jeugd niet veel schade doen. Jammer dat er weinig aandacht is besteed aan de bedreiging van bepaalde diersoorten, hun achteruitgang en hun wettelijke bescherming. Bij de Kievit doet de auteur voorkomen of overal waar kievitseieren gezocht worden óók nazorg wordt gepleegd. Vele fotografen werkten mee aan dit boek voor de jeugd, in het bijzonder Roger en Dominique Arnhem. Niet alleen kan het boek als naslagwerk en informatiebron gebruikt worden, maar ook als leesboek laat het zich vlot uitlezen. De encyclopedie heeft veel vóór op de talloze vertaalde boeken die in ons land over deze onderwerpen verschijnen.

Meindert de Jong: Deltas Junior Dierenencyclopedie. 349 pagina's, vele kleurenfoto's (1977). Uitg. BV. Centrale Uitgeverij, Harderwijk, Harderwijk & Zuidnederlandse Uitgeverij, Aartselaar. Prijs f 45,—.

Jaarboek 1978 Nederlands Valkeniersverbond 'Adriaan Mollen'

Dit jaarboek opent met het 'Ornithologisch jaarverslag seizoen 1978-1979' van de hand van J.D.M. Staal, met daarin veel gegevens. G.A. van Nie schrijft vervolgens over 'Gesprekken met tobbers', J.P. Cramer over 'De Valkenier: een zonderling?', W.B. Bus over 'De haviksnesteling' en G.A. van Nie over 'Twee merkwaardige Slechtvalken'. Paul Opdam geeft een uiteenzetting over 'Sperwer en havik als efficiënte jagers', W.K. Kraak duikt

in de historie met 'Een kostbare erfenis uit de Middeleeuwen'. H.J. Slijper geeft vervolgens een technisch verslag 'Over de snelheid van de Havik' en J.D.M. Staal over 'Veertien jaar valkerij in Nederland'. Het jaarboek wordt ten slotte afgesloten met een artikel van W.A.C. v.d. Vlasakker getiteld 'Valkerij en roofvogelbescherming in de Verenigde Staten van Amerika'. Al deze artikelen zijn met goede illustratie opgeluisterd.

Jaarboek 1978 is te bestellen door overmaking van f. 15,— op girorekening 7.64.30 t.n.v. Penningmeester Nederlands Valkeniersverbond 'Adriaan Mollen', Elzendreef 197, 2272 CL Voorburg.

Jaarboek 1979 Nederlands Valkeniersverbond 'Adriaan Mollen'

Dit jaarboek is zoals gewoonlijk uitstekend uitgevoerd en bevat naast het 'Ornithologisch jaarverslag seizoen 1979-1980' en artikel van G.A. van Nie over 'Een valkerijtentoonstelling', Patrick Morel in 'Het afwachten in België', W.K. Kraak in 'Een middeleeuws verslag in woord en beeld over gedrag van valken', Annemarie Dijkstra-Meinhold over 'Psychologische achtergronden van het valkenier zijn', Horst Niesters met 'Voor het eerst slaagden valkeniers erin de Amerikaanse witkopzeearend (*Haliaeetus leucocephalus*) te fokken' en ten slotte H. Dijkstra over de in 1980 verongelukte 'Dr. Felix Rodriguez de la Fuente'.

Jaarboek 1979 is te bestellen door overmaking van f. 15,— op girorekening 7.64.30 t.n.v. Penningmeester Nederlands Valkeniersverbond 'Adriaan Mollen', Elzendreef 197, 2272 CL Voorburg.

Op reis met de dieren

Een uitgebreid foto-kijkboek met veel kleur en bijbehorende tekst over het raadsel van het reisgedrag van dieren blijkt nog steeds aantrekkingskracht op het publiek te hebben. Ofschoon vrijwel elk dier dat zich kan voortbewegen zich over kortere en langere afstanden verplaatst geeft de auteur prachtige klassieke voorbeelden, waarbij een goed gebruik wordt gemaakt van de nodige illustratie om de feiten beter te laten spreken. Sommige beweringen, ook over vogels, zijn wel niet altijd volledig te beamen. Maar dit doet niets af van de mooie uitgave omdat het de leek nauwelijks zal opvallen. Wel is het jammer dat hier een prachtige kans niet is aangegrepen om de lezers met grotere nadruk én met meer illustratie in te lichten en te wijzen op de grote gevaren die vrijwel alle dieren die grote reizen maken moeten ondervinden en vaak tot de ondergang zullen leiden.

In sommige gevallen wordt daaraan door de mens al wel wat gedaan en ook dat had voor de lezer een interessante stof kunnen zijn geweest. De trekroute van de Goudplevier (pag.59) is niet die van onze Goudplevier maar van de Amerikaanse Goudplevier, die een veel langere trekroute aflegt.

Concept Anthonie Stolk, Tekst Ton de Joode: Op reis met de dieren. 160 pag., vele kleurenfoto's en tekeningen (1979). Uitg. Amro Bank.